

Michaela KŮŽELOVÁ
Francouzští komunisté a Polsko v roce 1956

Dokořán - UK FSV, Praha 2012, 130 s., 175 Kč

Útlá publikace *Francouzští komunisté a Polsko v roce 1956* z pera Michaely Kůželové přináší základní pohled na vývoj vztahů Francouzské komunistické strany (PCF) a Polské sjednocené dělnické strany (PZPR) v padesátých letech 20. století. V mnohém zde – ať vědomě, či nevědomě – vychází autorka ze základních tezí Muriel Blaive, která popsala *annus mirabilis* 1956 ve své publikaci *Promarněná příležitost. Československo a rok 1956* (2001).

Struktura publikace vychází z pečlivé transnacionální analýzy. V jednotlivých kapitolách tak autorka přináší detailní popis francouzského a polského vývoje v období stalinismu, neopomíjí však ani celkovou atmosféru padesátých let 20. století, která kulminovala rokem 1956. Tento historický exkurz pak konfrontuje v následujících kapitolách dvojím pohledem: jednak na vývoj ve Francii očima polských komunistů

a jednak na vývoj v Polsku očima francouzských komunistů. Závěrem autorka přesouvá těžiště svého zájmu do Polska, jemuž věnuje pozornost nejen v souvislosti s Chruščovovým referátem na XX. sjezdu KSSS v únoru 1956, ale především s domácími událostmi tzv. polského *października*, tj. gomulkovského tání, o několik měsíců pozdějšími.

Autorka pečlivě mapuje prvotní fascinaci a pozdější zaslepenost stalinismem, pro niž byl rok 1956 jistým šokem. Přestože francouzští komunisté nebyli personálně tak pevně propojeni s polskými komunistickými kruhy, jako tomu bylo díky četným rodinným vazbám v případě komunistů československých a francouzských, obě komunity zůstávaly v úzkých kontaktech a reagovaly na sebe s citlivostí občas až překvapující. Aniž bychom zde chtěli zacházet do podrobností, autorka se tímto přístupem blíží pohledu Muriel Blaive, s níž ji spojuje především to, že události nahlíží ryze v duchu národním

a kontext interakce pak v duchu transnacionálním. Při srovnání s druhým významným autorem, který se věnoval pro změnu tématu vztahů mezi československou a francouzskou komunistickou stranou – Karlem

Bartoškem (*Zpráva o putování v komunistických archivech: Praha - Paříž [1948-1968]*, 2000) –, však jednoznačně opomíjí roli velkých mezinárodních organizací, jež sehrály ve vztahu komunistických stran socialistického bloku a Západu v padesátých letech naprosto klíčovou úlohu. Připomeňme zde například první vřatislavský kongres intelektuálů

Autorka pečlivě mapuje prvotní fascinaci a pozdější zaslepenost stalinismem, pro niž byl rok 1956 jistým šokem.

v roce 1948. Později se z něj zrodila Světová rada míru, jejíž sekretariát se nacházel v Praze a v jejímž čele stál až do roku 1957 Frédéric Joliot-Curie. Role Kominformy, která v letech 1947-1956 rozhodujícím způsobem formovala mezinárodní komunistické hnutí a s ním také mantinely vzájemných vztahů komunistických stran, je v publikaci zcela opomenuta. Je otázkou, zda byl tento přístup zvolen cíleně, aby byla udržena přehledná kompozice textu a jednotný metodologický přístup, v každém případě by však přesah k mezinárodní politice komunistického hnutí dodal práci na mnoha

místech celistvosti obrazu. Toto zamyšlení nad limity transnacionálního pojmání dějin však nic nemění na tom, že kniha vykazuje vysokou kvalitu práce s historickými prameny a přináší řadu důležitých poznatků.

Sluší se dodat, že publikace vyšla v nové ediční řadě nakladatelství Dokořán *Teritoria*, která vznikla ve spolupráci s Institutem mezinárodních teritoriálních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Její největší zásluhou je bezesporu to, že představuje nekomerční tituly, které by si na pulty knihkupectví hledaly cestu marně. Přestože se ve velké většině nejedná o práce přelomové či jinak zásadní, lze je považovat za přínos českému prostředí. V současné podobě zde totiž představují ten typ publikačního výstupu, který se v zahraničí nazývá *working papers*, tedy texty přinášející sice již dobře známé poznatky či interpretace, které však slouží jako podklad pro další, zásadnější interpretační dílo. Tomu odpovídá také nízký náklad a neambiциózní grafická stylizace celé ediční řady. Její šestý svazek *Francouzští komunisté a Polsko v roce 1956* je přehlednými dějinami vztahů obou stran v padesátých letech a zaslouží si pozornost pro pečlivost zpracování tohoto tématu a transnacionální pojetí dějin, které v Česku stále není příliš rozšířeno. □

Doubravka OLŠÁKOVÁ